

Hållbara festivaler

Hur tre musikfestivaler minskar sina utsläpp.

Eemeli Repo

Examensarbete
Kulturproducent
2020

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Kulturproducentskap
Identifikationsnummer:	
Författare:	Eemeli Repo
Arbetets namn:	Hållbara festivaler Hur tre musikfestivaler minskar sina utsläpp.
Handledare (Arcada):	Richard Silin
Uppdragsgivare:	
<p>Sammandrag:</p> <p>Examensarbetet undersöker festivalers miljöpåverkan och vad som bidrar till utsläpp. Samtidigt lyfter det upp konkreta exempel på hållbara lösningar som kan användas för att minska en festivals utsläpp.</p> <p>Forskningen utfördes som en fallstudie av tre festivaler vars metoder att minska på utsläpp jämfördes sinsemellan. I datainsamlingen analyserade jag festivalernas hemsidor och använde mig också av egna observationer från två av festivalerna.</p> <p>Analysen visade att festivaler minskar på sina utsläpp och att en stor del av utsläppen än orsakas av flygtrafik. Hur festivalerna minskar på utsläppen varierar från festival till festival.</p>	
Nyckelord:	Festivaler, hållbarhet, utsläpp
Sidantal:	38
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Arts Management
Identification number:	
Author:	Eemeli Repo
Title:	Hållbara festivaler Hur tre musikfestivaler minskar sina utsläpp.
Supervisor (Arcada):	Richard Silin
Commissioned by:	
Abstract:	
<p>The thesis analyzes the climate impact of festivals and what contributes to their emissions. While at the same time presenting examples of sustainable solutions a festival can apply to minimize their emissions.</p> <p>The study was conducted as a case study of three festivals. These festivals sustainable solutions were compared between themselves by analyzing each festivals web page. I also used my own observations from two of the festivals.</p> <p>I found that all of the festivals are trying to cut down on their emissions but even today the biggest contributor to emissions still remains flight travel. The methods and means of cutting emissions vary between festivals.</p>	
Keywords:	Festivals, sustainability, emissions
Number of pages:	38
Language:	Swedish
Date of acceptance:	

INNEHÅLL / CONTENTS

1	Inledning.....	6
1.1	Målsättning och syfte	7
2	Metod.....	7
2.1	Avgränsningar	8
2.2	Fallstudie	9
2.3	Observation	10
2.4	Dokumentanalys.....	11
3	Centrala Begrepp	12
3.1	Hållbarhet	12
3.1.1	<i>Social hållbarhet.....</i>	<i>12</i>
3.1.2	<i>Ekonomisk hållbarhet.....</i>	<i>13</i>
3.1.3	<i>Ekologisk hållbarhet</i>	<i>14</i>
3.2	Festival och evenemang	15
3.2.1	<i>Festivaler och "samhörighet".....</i>	<i>17</i>
3.3	Kolavtryck.....	17
3.4	Cirkulär ekonomi	18
4	Hållbarhet som trend	19
4.1	Ursprung och miljöansvar nu	20
4.2	Snabbt framskridande trend.....	22
4.3	Sitras megatrender 2020.....	23
4.3.1	<i>Nätverksmakten blir starkare</i>	<i>24</i>
4.3.2	<i>Befolkningen blir äldre.....</i>	<i>25</i>
4.3.3	<i>Teknologin kopplas till allt</i>	<i>25</i>
4.3.4	<i>Ekonomi söker riktning.....</i>	<i>25</i>
5	Case.....	26
5.1	DGTL.....	26
5.2	Flow Festival	27
5.3	Sweden Rock	27
6	Resultat	28
6.1	Mat.....	29
6.2	Energi	30
6.3	Transport.....	30
6.4	Avfall.....	31

6.5	Övrigt.....	32
7	Diskussion	33
8	Slutsatser	35
	Källor.....	37

1 INLEDNING

Festivaler ökar i antal varje år, och fastän de är tillfälliga evenemang som oftast sträcker sig över bara ett veckoslut bär de med sig väldiga materiella flöden som bidrar till negativ miljöpåverkan (Mintel Report 2019). Till exempel använder den holländska tre dagars-festivalen Lowlands med 55 000 besökare 300 000 kWh ström producerat av dieseldrivna generatorer, 10 000 m³ vatten och 500 000 kg avfall (Green and Clean 2019). Detta har öppnat en diskussion om hur man kan organisera festivaler mera hållbart.

Fler och fler festivaler har börjat göra något åt saken. En av de mest entusiastiska är DGTL-festivalen i Amsterdam, som varje år bidrar med nya innovativa sätt att minska avfall och utsläpp. Utöver detta sprider festivalen kunskap och stimulerar besökarna med hållbara tankesätt via en genomskinlig och ärlig inställning till problemet (DGTL Revolution 2019).

År 2018 fokuserade DGTL på plastflödet in och ut från evenemanget. Fastän man tagit i bruk flegångsmuggar i hårdplast istället för engångsmuggar bildades det enorma mängder plastavfall från till exempel vattenflaskor. Detta gav DGTL en chans att tackla plastproblemet och komma på en cirkulär lösning till produktionen av vattenflaskor. Lösningen var en maskin som kunde smälta ner plastflaskorna till olja som användes i tillverkningen av nya flaskor. År 2019 låg fokuset på mat, och då introducerades ”circular foodcourt” – ett cirkulärt mattorg. Det cirkulära mattorget använde svinn och ingredienser som kastats bort. Menyn var vegansk och baserades på vad som fanns till hands och inte på besökarens efterfrågan, kärlen, tallrikarna och resterna komposterades på plats och fördes till odlare i Amsterdam som använder det för att så mera mat. (DGTL Revolution 2019).

Man beslöt sig för att sänka tröskeln till återvinning med att göra det lättare för besökaren att delta i återvinningen. Konceptet som introducerades 2018 var en samling av flera element som verkade tillsammans och bildade en återvinningscirkel. ”Resource Street” i mitten av festivalområdet var en återvinningspunkt för råvarorna dvs. skräpet

(DGTL's Resource Street 2018). Där samlade man in avfall till sina respektive behållare, inspekterade det och skickade det för återvinning. På plats kunde också besökarna se mängden plastflaskor och hur man gjorde olja av dem. Besökarna fick även information om vad som hände med allt material efter att det lämnade festivalen.

En del av konceptet var lite mer osynligt. Då jag besökte festivalen i april 2019 observerade jag bartenders som plockade bort skräp och flaskor, skyltar som visade vart man kunde föra avfall och till sist mobiliserade enheter som fungerade som "skräptaxin" inom området. Detta examensarbete beskriver tillvägagångsätt som en festival kan ta för att röra sig mot en mer genomskinlig resurshantering och ett ekologiskt hållbart tankesätt.

1.1 Målsättning och syfte

Målsättningen med detta examensarbete är att undersöka olika festivalers miljöpåverkan, vilka faktorer som bidrar till den och vad de gör för att minska den (om de gör det). Jag kommer att jämföra festivalerna DGTL, Flow Festival och Sweden Rock och se hur de skiljer sig från varandra.

Arbetets syfte är att presentera ekologiskt hållbara lösningar som kan användas av festivaler.

Forskningsfrågan är följande:

- På vilka sätt försöker festivaler minska sina utsläpp?

2 METOD

I mitt arbete använder jag mig av kvalitativ forskning. Typiskt för en kvalitativ forskning är olika slags intervjuer och deltagande observation. Den ursprungliga idén var att intervjua en representant från varje festival men på grund av COVID-19 har festivalerna tvingats omorganisera sig och tyvärr inte haft tid att bli intervjuade. Inom akademiska texter har man använt kvalitativa metoder för att forska i ämnen som man inte känner till så väl och som man strävar efter att få en bättre förståelse för. När man använder sig av

kvalitativa metoder är det oftast undersökningar av färre i mängd. Det material man samlar åt sig kan i sin tur vara mer detaljerade. Med andra ord är poängen att samla mycket stoff från en smalare målgrupp och på det sättet förstå fenomenet mer genomgående. Eftersom meningen är att producera ny kunskap styr redan existerande metoder inte planeringen av vilka kvalitativa metoder man väljer lika mycket som när man t.ex. planerar val av kvantitativa metoder. Utgångspunkten i en kvalitativ undersökning är att spegla det verkliga livet och på det här sättet förstår vi verkligheten som en mångfacetterad helhet istället för att godtyckligt dela upp den i olika delar (Ojasalo m. fl. 2015 s. 105).

Forskningen utförs som en fallstudie av DGTL, Flow Festival och Sweden Rock. Jag kommer jämföra festivalernas utsläpp och åtgärder för att minska dem.

Liknande undersökningar har gjorts tidigare såsom till exempel magisteravhandlingen om Eurovision Song Contest i Malmö våren 2013 (Hjelte, Larsson 2013). Dock jämfördes där inte evenemang sinsemellan.

2.1 Avgränsningar

Examensarbetet behandlar hur festivaler strävar efter att bli mer ekologiskt hållbara, men går också in på hur människors ökade miljömedvetenhet har påverkat produktionen av festivaler. Jag har avgränsat skaran festivaler till tre. Lowlands festivalen som nämns i inledningen fungerar enbart som ett konkret exempel på hurdan miljöpåverkan en festival/ett evenemang kan ha.

Jag beslöt att i mitt arbete inkludera tre festivaler. Det är enligt mig tillräckligt och hjälper mig få svar på min forskningsfråga. Festivalerna har starkt tagit fasta på att vara ekologiskt hållbara och siktat på att minska sina utsläpp. Jag valde festivaler från olika länder för att ha en chans till större variation. Jag går inte in på några andra festivaler, vad de gör eller har gjort. Jag går inte heller in på några andra evenemang, eftersom mitt arbete handlar om festivalproduktioner. Mitt undersökningsmaterial är begränsat till

festivalernas utsläpp/miljöbelastning och trenden hållbarhet. Genom att undersöka dessa delar får jag svar på min forskningsfråga.

2.2 Fallstudie

Vi underskattar ofta hur mycket vi kan lära oss genom att relatera till olika fall. Det som gör en fallstudie så konkret är exempel, en väl utförd fallstudie är därför ofta mycket övertygande (Jensen & Sandström 2016 s. 9). Jag använder metoden i mitt arbete mest för att komma med förslag på utveckling eller idéer.

En fallstudie producerar kunskap om fenomen i deras verkliga omgivningar och situationer i nutid. Till en fallstudies karaktär hör alltså att producera djupgående och detaljerad information om det fall man forskar i. I en fallstudie är det inte meningen att få reda på hur vanligt någonting är. Istället söker man svar på hur någonting är möjligt eller hur någonting sker. Studien svarar på frågor som ”hur?” och ”varför?”. I en fallstudie använder man sig av andra metoder (t.ex. intervjuer, frågeformulär, observation mm.) för att samla och analysera empiriskt material. (Ojasalo m. fl. 2015 s. 52).

Jag vill få reda på vilka sätt festivaler minskar sina utsläpp. Genom att bekanta mig med tre olika festivaler vill jag få en djupare förståelse och insikt i vad de tre olika festivalerna konkret gör för att vara ekologiskt hållbara festivaler. Med en fallstudie når jag en djupare förståelse till ämnet och förståelse till fallen. I en fallstudie forskar man från fall till fall genom att iakttä geografiska, tidsmässiga och sociala samband. Festivalers utsläpp kan bero på var de är, vem som besöker dem och när de äger rum. Festivalens ekologiska hållbarhet kan antingen gynnas eller rubbas beroende på var den är. Att samhället runt festivalen redan har implementerat ekologiskt hållbara lösningar i sin vardag gör det lättare och billigare att minska på utsläppen.

2.3 Observation

Observation används sällan i examensarbeten fastän den ofta kunde bidra med nyttiga inslag till arbetet. Med hjälp av att observera kan man t.ex. få information om hur människor beter sig och vad som sker i ens naturliga omgivning. Fastän människan observerar olika saker varje dag är inte vetenskaplig observation slumpmässigt tittande, utan systematiskt iakttagande (Ojasalo m. fl. 2015 s. 136).

Observation används antingen ensam som sådan eller tillsammans med andra metoder som t.ex. intervjuer och frågeformulär. Jag kombinerar metoden med dokumentanalys och använde den i min fallstudie då jag besökte Flow Festival och DGTL festivalen. De olika metoderna gynnar varandra. När man observerar saker på plats får man en förstahandsupplevelse om det man forskar i, vilket man kan tolka i sin senare forskning då man använder de andra metoderna.

Jag besökte både Flow Festival och DGTL och använde mig av observation för att kolla om det festivalerna påstod sig göra på sina webbsidor faktiskt ägde rum på festivalområdet. Jag använder mig av metoden för att få mera djup i forskningen eftersom intervjuerna inte blev av.

Observationsmetoden har kritiserats på grund av den effekten observeraren med sin närvaro kunde föra med sig. Det att någon så att säga kontrollerar vad någon annan gör kan föra med sig stressmoment och kan ha en inverkan på hur situationen utspelas. I mitt arbete använde jag mig av en informell datainsamling. Jag försökte komma ihåg det jag tyckte var relevant istället för att ha strukturerat datainsamlingen till punkt och pricka med en detaljerad anteckningsritual på festivalområdet. I detta fall med informell datainsamling löper man risken att få något som kallas en observationsförskjutning eller konfirmeringsbias. Det innebär en tendens hos observatören att föredra och registrera händelser som bekräftar hypotesen (Ojasalo m. fl. 2015 s. 116).

2.4 Dokumentanalys

Dokumentanalys är en metod där man strävar efter att dra slutsatser utifrån främst verbalt, symboliskt eller kommunikativt material som blivit överfört i skriftlig form. Det man beaktar i sin analys kan t.ex. vara intervjuer i textform, webbsidor, tidningsartiklar, årsberättelser, marknadsföringsmaterial, rapporter mm. Till dokumenten kan man inkludera allt det material som berör ämnet i fråga. Meningen är att analysera dokumenten systematiskt för att skapa en verbal och klar bild av det man undersöker (Ojasalo m. fl. 2015 s. 136). Jag använder mig av dokumentanalys och analyserar alla tre festivalers hemsidor för att få fram vad de gör för att minska sina utsläpp. Det här är som sagt en plan b då intervjuerna inte var möjliga att genomföra.

Examensarbetet började med att analysera artiklar på nätet och hitta återkommande problem och fenomen. Frågan jag ställde då jag sökte efter material var: Varför återvinner människor inte? Resultat av dessa analyser var följande: Människor har en tendens att hitta hinder som står mellan dem och återvinning/cirkulärt tänkande, det är alltså inte tillräckligt behändigt att göra det ur konsumentens synvinkel. (Panda Environmental Services Inc. 2019) Hur minska klyftan och sänka tröskeln för att uppnå ett mer cirkulärt tankesätt bland till exempel besökare på en festival?

Jag hade tidigare besökt både DGTL och Flow Festival och var medveten om deras insats inom festivalbranschen. Efter en titt på festivalernas hemsidor märkte jag att båda festivalerna har en täckande plan på hur de handskas med problem då de producerar festivalen hållbarare. Jag beslöt för att inkludera Sweden Rock, också de hade uppskrivet åtgärder för att minska utsläpp på sin hemsida.

3 CENTRALA BEGREPP

3.1 Hållbarhet

Hållbarhet betyder att vi kan uppfylla våra behov utan att riskera framtida generationer från att inte kunna uppfylla sina behov (What is sustainability 2013).

Hur medvetna vi är om våra handlingar och hur de påverkar oss har diskuterats tidigare (t.ex. Gulliksson & Holmgren 2011 s. 12), där författarna nämner att alla vi människor på vår jord tar vår världsbild för given och vår tillvaro självklar. Verket som heter ”Hållbar utveckling – Livskvalitet, beteende, teknik” utkom 2011. Än idag tar vi vår existens för given, men människor har börjat tänka mera kring vad framtiden för med sig.

Hållbarhet byggs upp av tre dimensioner: social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet. I våra dagliga liv gör vi beslut som kan mätas i hållbarhet. Om till exempel alla kontorsarbetare i Storbritannien använde en stans mindre om dagen och bytte ut den till ett återanvändbart gem skulle 120 ton stål sparas på ett år (What is sustainability 2013).

3.1.1 Social hållbarhet

För att nå hållbarhet som vi nu definierat det måste hållbarhetens alla tre dimensioner (social, ekonomisk & ekologisk) fungera. Om medborgarna inte litar på sina politiska ledare kan man inte garantera ett socialt hållbart samhälle vilket leder till att mycket annat i samhället inte fungerar heller. Varken ekonomiska eller ekologiska åtgärder för hållbarhet kommer att fungera. En bra utgångspunkt för social hållbarhet är FN:s mänskliga rättigheter. En socialt extremt ohållbar situation vore t.ex. krig, där människoliv och relationer förstördes. Ett annat exempel på ohållbarhet är ett samhälle där det accepteras att vissa äter sig feta och andra svälter ihjäl. (Gulliksson & Holmgren 2011 s. 69)

I mitt examensarbete försöker jag utreda hur festivaler minskar sina utsläpp. Hur kommer det sig att man ens gör det? Vad påverkar våra val i den vardag vi lever? Faktumet att vi

idag påverkas av ett globalt samhälle gör att vi beror ekonomiskt, ekologiskt och socialt av människor vi aldrig träffat och som kan bo var som helst i världen. Den sociala struktur vi lever i mår bra när det finns stabilitet. Den är tvungen att anpassa sig för att hänga med i de förändringar medborgarna initierar. (Gulliksson & Holmgren 2011 s. 71)

Den sociala strukturen hänger tätt ihop med politiska beslut och ekonomiska styrmedel. Ett exempel är att det finns förväntningar på att ha en sysselsättning, ett jobb. De som har chansen att jobba ska göra det och förutsätts vilja jobba för sitt eget bästa (Gulliksson & Holmgren 2011 s. 72). Hur vi väljer att leva och vilka vi vill vara påverkar vilka grupper vi tillhör. Hur vi ser på världen, vad vi har för värderingar, och vilken information som flyter omkring byggs upp av sociala strukturer och påverkas av program vi ser på och böcker vi läser. En del kulturella yttringar uppmuntras och andra inte (Gulliksson & Holmgren s. 72). Detta formar också enligt mig hur vi ser på festivaler och hur vi producerar dem. I ett senare stycke behandlar jag hur ekologisk hållbarhet blivit trendigt och tangerar redan norm i vårt samhälle.

För att gå ännu mer kritiskt in på ämnet vill jag behandla hur makt påverkar oss. Makten över hur vi tänker och agerar är utspridd över vår omgivning. Individer och politiska partier spelar sin roll men framför allt medier har en stor påverkan på oss. Matteo Stocchetti & Karin Kukkonen (2011) hävdar att vi med hjälp av kritiskt tänkande kan ställa frågor om oss själva och hur vi reagerar på olika medier. Det är viktigt enligt mig att förstå då vi utvecklar nya idéer, att endast blint tro på vad som förmedlas kan vara ytterst farligt och oproduktivt för både individen och samhället.

3.1.2 Ekonomisk hållbarhet

Förmögenhet, jämlikhet och ekonomisk hållbarhet varierar stort från stat till stat. I USA t.ex. hittar vi största skillnaderna mellan hälsa och sociala förhållanden då vi förknippar dem med en persons inkomst. Det är inte hållbart att 10 % av de rikaste äger mer än alla andra sammanlagt. Det måste dock finnas en ekonomisk tillväxt i vårt kapitalistiska samhälle för att den ska ses som hållbar. Överkonsumtion på grund av företag som

producerar enorma mängder varor i dagen har lett till att man t.ex. kanske inte vill fixa något om det går sönder, utan köper en ny istället. (Gulliksson & Holmgren 2011)

Varor finns av olika slag. Marknadsekonomin omfattar alla de varor som har en tydlig ägare och en tydlig köpare. Hit räknas konsumentprodukter som kläder, mat, bilar och bostäder. I konventionell ekonomisk teori är tillväxt lika med en ökning av BNP. Ekonomisk tillväxt skapar chanser för samhället att genomgå reformer - man utbygger infrastruktur, skolor, vård och kultur. Ekonomisk tillväxt driver samtidigt på resursnyttjandet och trycket på naturresurserna. Man talar om en kulturdriven tillväxt där kultursektorn ses som en förutsättning för tillväxt och inte tillväxten som en möjlighet att göra kulturella satsningar. (Gulliksson & Holmgren 2011 s. 157)

Läroböcker i mikro och makroekonomi innehåller ofta mycket lite kring råvaror, miljöfrågor och hållbarhetsfrågor. Resurser som hotas av miljöförstöring har ingen klar ägare. Vem äger luften vi andas, grundvattnet, solenergi och kultur- och naturmiljöer? (Gulliksson & Holmgren 2011 s. 159)

3.1.3 Ekologisk hållbarhet

Hållbarhet har utav historiska skäl oftast förknippats med naturen, miljön och klimatet, med en bråkdel ekonomi och sociala faktorer. Fastän hållbarhet som ett koncept är relativt nytt, har likartade tankar flutit omkring en längre tid. Till exempel social rättvisa, miljövard och internationalism har bland andra rörelser fungerat som rötter till det som i slutet av 1900-talet sammanställdes till hållbar utveckling. (What is sustainability 2013)

Barry Commoner formulerar i boken "The Closing Circle" från 1971 fyra ekologiska lagar som åtminstone i ett hållbarhetsperspektiv sammanfattar ekologins grundprinciper (Commoner 1971):

1. Allting hänger ihop. Ekosystemen byggs upp av levande varelser och icke-biologiska faktorer som är förbundna i ett komplext nätverk, där sambanden

mellan orsak och verkan inte alltid kan förutsägas, och där man med fördel arbetar med en viss försiktighet.

2. Allting måste ta vägen någonstans. Energin är oförstörbar och tomma plastflaskor hamnar förr eller senare på fel plats.
3. Naturen vet bäst. Ekosystemen har utvecklats under miljontals år, och under resans gång har varje art hittat sin nisch i ekosystemet. Till varje organiskt ämne finns ett enzym redo att bryta ner just denna substans. Varje ny substans eller rubbning av systemet innebär ett potentiellt problem.
4. Det finns inga gratisluncher. Varje genväg och varje försök till snabba vinster har en kostnad. Den fossilbaserade brunch vi njutit av under 2000 år i västvärlden har med tiden visat sig vara subventionerad.

3.2 Festival och evenemang

I Svenska Akademiens ordlista (2015) definieras evenemang som en tillställning och festivalen som ett periodiskt åter-kommande festligt evenemang.

I Cupores publikation "Festivaalien Suomi" (2016) definieras alla evenemang inte som festivaler men festivaler alltid så gott som evenemang. Då man definierar festivaler lyfter man ofta upp den konstnärliga helheten, begränsade tidsperioder och platsen för festivalen. Regelbundenhet spelar också en stor roll: en festival ordnas årligen eller med jämna mellanrum. Förutsättningen är att samma tidpunkt på året hålls. Denna klara definition har dock börjat lösas upp då det konstnärliga innehållet av en festival under flera års lopp må ändras helt. Festivaler har likaså börjat ordna program utanför den s.k. festivalsäsongen samt börjat sprida sig till andra städer.

Man stöter på festivaler inom alla samhällen genom historien. Behov av en gemensam fest och av att träffa andra människor finns överallt. De förekommer i rika och fattiga områden och har inte stoppats av vare sig statliga eller religiösa skäl, tvärtom. Fastän det är en lång tid sedan de första "festivalerna" ordnades kan man dra likheter till moderna

festivaler: det centrala är att människor samlas för att fira sin egen och den kollektiva samvaron (Silvanto 2016).

Festivaler och att umgås går hand i hand. Greg Richards (2007) behandlar i sin undersökning om hur festivaler i Katalonien påverkar samhället från ett socialt håll. I ett exempel från Barcelona konstaterade Richards att atmosfären i en festival är starkt bundet till det sociala kapital som finns i den specifika platsen. Socialt kapital fungerar som ett slags ”lim” som håller människor samman, men det kan också förse en koppling mellan olika grupper av människor. Det här är en väsentlig del för att kunna bilda tillit bland människor, som t.ex. relationen mellan turister och lokalbefolkning på orten. Denna tillit är väsentlig för att skapa en livlig och smidig atmosfär i vilken som helst stad.

Man kan dra en del likheter mellan städer och festivaler. Båda behöver vatten, mat, el, sanitetsanläggningar och tak ovanpå ”invånarnas” huvuden (Sustainability 2019). Jag håller med arrangörerna av DGTL-festival om att en festival har bra förutsättningar för att fungera som en slags testlabb för nya innovationer. En väsentlig del för besökarna då de tar del av en festival är upplevelsen, och känslan av att ta del av något. Chansen att pröva på nya saker hör också hemma hos festivaler enligt mig, och av min egen erfarenhet brukar människor vara mer öppna att ta del av aktiviteter på festivaler gentemot om de presenterades ta del av samma tillfälle i vardagen. I dessa lägen kan man gynnsamt implementera nya verksamhetssätt och vanor under ett veckoslut.

Tapahumien tiekartta innehåller riktlinjer för utvecklingen evenemang som produceras i Helsingfors. De tre huvudpunkterna är uppställda nedan. Underrubiker från punkt två är också synliga (Tapahumien tiekartta 2019):

1. Evenemangen implementerar bäst möjliga mål för stadsstrategin och stöder staden att vara en internationell, livlig och fascinerande evenemangsstad.
2. Evenemangutveckling bygger på ansvar
 - a. Miljöansvar
 - b. Socialt ansvar

c. Ekonomiskt ansvar

3. Evenemang är funktionella

Under punkt nummer två finns miljöansvar uppräknat. Det här visar att Helsingfors är en stad som beaktar miljön och kräver detta av evenemangutveckling. Evenemang och människor i Helsingfors är enligt min egen erfarenhet också mycket medvetna om miljön och världssituationen i allmänhet.

3.2.1 Festivaler och "samhörighet"

Eftersom en festival förknippas med festligheter och ofta har sitt tematiska programupplägg, bidrar den ofta till en känsla av gemenskap och samfund bland besökarna. (Find A Festival 2018).

Det är inte ofta man besöker en festival ensam, och fastän man gjorde det tvingas man vara runt andra och säkert träffar på någon halvbekant. Den sociala aspekten i festivaler är mycket stark. Man kan lära sig något av sina kompisar eller lära dem något man inte visste om före festivalen.

Festivaler har en tendens att skapa gemenskap men visserligen kan samhörighet upplevas på evenemang som inte räknas som festivaler också. En känsla av samhörighet kan uppstå från en gemensam hobby som Jiu-Jitsu eller ett intresse som jazz (Find A Festival 2018).

3.3 Kolavtryck

Det här är ett av de mest väsentliga begreppen i hela arbetet.

Sitra definierar kolavtryck såhär (Sitra Begrepp 2018):

Med kolavtryck avses de koldioxidutsläpp som orsakas av mänsklig aktivitet. Oftast rapporteras kolavtrycket som en koldioxidekvivalent (CO₂e), som utöver koldioxidutsläppen beaktar också andra viktiga utsläpp av växthusgas, såsom metan (CH₄) och lustgas, det vill säga kvävedioxid (N₂O).

Kolavtrycket kan fastställas för ett företag, en organisation, en verksamhet eller en produkt. Ett samhälle som följer principerna för cirkulär ekonomi har ett mindre kolavtryck. Enligt vissa

uppskattningar hänför sig mer än hälften av koldioxidutsläppen till materialhantering och tillverkning av materiella nyttigheter.

DGTL-festival siktar på att år 2020 vara den första cirkulära festivalen i världen. Flow Festival (2019) hävdar däremot nu redan vara en av de första kolneutrala festivalerna i världen. Båda festivalerna har en strikt hållbarhetsplan de följer för att uppnå målet med att minimera de koldioxidutsläpp de orsakar.

3.4 Cirkulär ekonomi

Cirkulär ekonomi är en väsentlig del av hållbar utveckling. Som redan tidigare diskuterats (t.ex. Asikainen 2019) handlar cirkulär ekonomi om insikten att göra saker på ett annorlunda sätt. Gentemot den linjära ekonomin där produkter tillverkas, används och oftast till sist slängs, siktar cirkulär ekonomi istället på att omvärdera tillväxt och fokuserar på mål som gynnar samhället. Den cirkulära modellen utgörs av tre principer (Ellen MacArthur Foundation 2017):

1. Gå mot ett system utan avfall och förorening
2. Hålla produkter och material i cirkulation
3. Återväcka naturliga system

Ett bra liv uppnås inte längre av att helt enkelt tillverka mera varor. Hur gör vi det möjligt att skifta över till en cirkulär ekonomi där konsumtionen koncentreras till tjänster, delning, hyrning och återvinning istället för att äga själva varan. Material förstörs inte i slutändan av sin livscykel utan används för att tillverka nya produkter om och om igen. Det estimeras att om man vore implementera en modell av cirkulär ekonomi i Finland fram till 2030 skulle den bidra med ett mervärde på 3 miljarder euro per år till national ekonomin (Sitra Cirkulär Ekonomi 2018).

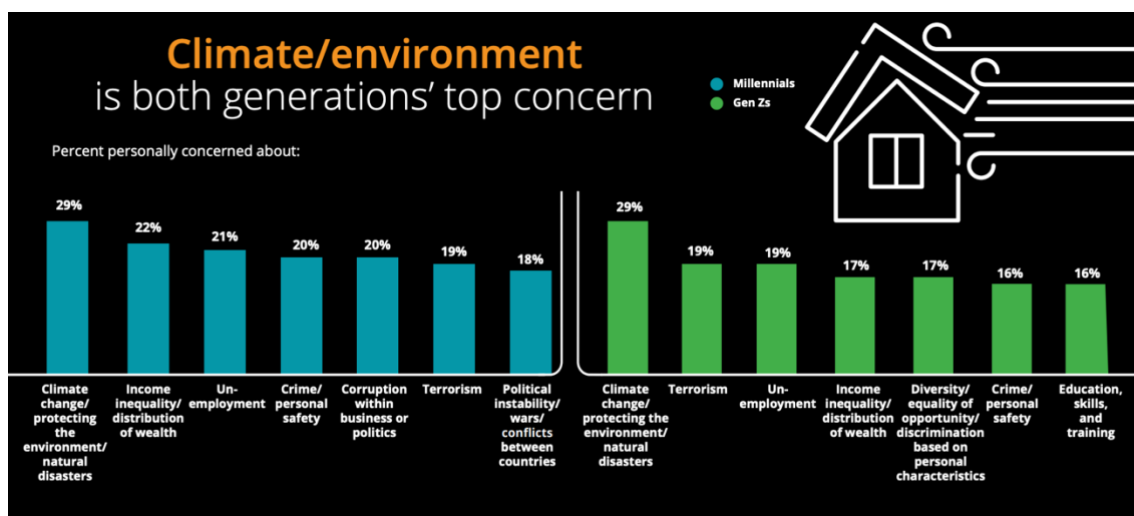
Finland visar för tillfället vägen då det gäller cirkulär ekonomi. Sitra ledde t.ex. planeringen av världens första vägkarta för den cirkulära ekonomin (Sitra 2018). Kartan visar vägen till hållbar framgång. Sitra siktar på att föra in allt mer närproducerad mat till

finländarna t.ex. genom att försnabba näringscykeln, minimera svinn och stöda användningen av förnybara energikällor inom jordbruk. Sitra jobbar dessutom tätt samman med samtliga stadier inom undervisningen för att säkerställa spridningen av budskapet till så många finländare som möjligt.

4 HÅLLBARHET SOM TREND

Att tänka och agera miljövänligt har blivit allt mer vanligt i västvärlden. I en undersökning ledd av Southern Cross University (Southern Cross University 2019) framkommer det att 93% av 913 svarande från USA och Australien är oroliga över miljön. Detta speglar sig också rakt till en del festivaler, som under de senaste tio åren tagit fasta på åtgärder för att dra sitt strå till stacken. I det här kapitlet diskuterar jag hur denna s.k. trend påverkar produktionen av hållbara festivaler.

Deloitte ledde en undersökning (Deloitte Survey 2019) riktad till ”the millennials” (personer födda mellan januari 1983 och december 1994) och generation Z (personer födda mellan januari 1995 och december 2002). I undersökningen deltog 13 416 millennialer och 3 009 från generation Z. Undersökningen var internationell med svar av millennialer från 42 länder och 10 länder med svar från generation Z. Man utredde prioriter och ambitioner för de olika generationerna idag. Svaren som sammanställdes visade att både millennialerna och generation Z var mest oroliga över klimatet (Figur 1).

Figur 1. Vad millennialer och generation Z är mest oroliga över. The Deloitte Global Millennial Survey 2019.

Det framkom också att båda generationerna anser att ansvaret för att åstadkomma social rörlighet inom samhället ligger hos regeringarna. Med social rörlighet menas ett skifte i samhället mot ett eller annat håll (t.ex. industriella revolutionen). Dock tycker svaranden inte det vara sannolikt att regeringarna prioriterar detta.

2019 i mars skolkade närmare en miljon elever för att ta del av ungefär 2 000 protester riktade till beslutsfattare runt om i världen i ett hopp att motivera dem att agera snabbare för att handskas med klimatförändringen. I undersökningen nämns det att millennialer och generation Z uppskattar regeringar som institutioner, omfamnar deras löften och ser till dem för ledarskap. Men de är frustrerade utav överksamhet och uppskattar snabbare verkställning av nya lagar.

4.1 Ursprung och miljöansvar nu

I en Vox artikel (Heglar 2019) diskuterar miljöarbetaren Mary Annaïse Heglar hur de flesta som bor på vår jord har fötts in i denna miljösituation. Det är många som stressar över att äta vegansk mat och att stänga lamporna när man går hemifrån för att det skulle rädda planeten. Hon poängterar att hon absolut stöder dessa beslut, och att göra något onödigt som försnabbar klimatförändringen vore som att skjuta sig i foten om man ser på Förenta nationernas klimatpanels (IPCC) rapport från 2018, där det varnades att vi hade tolv år (tio nu) att vidta enorma förändringar som kunde stoppa klimatförändringen (The Washington Post 2018).

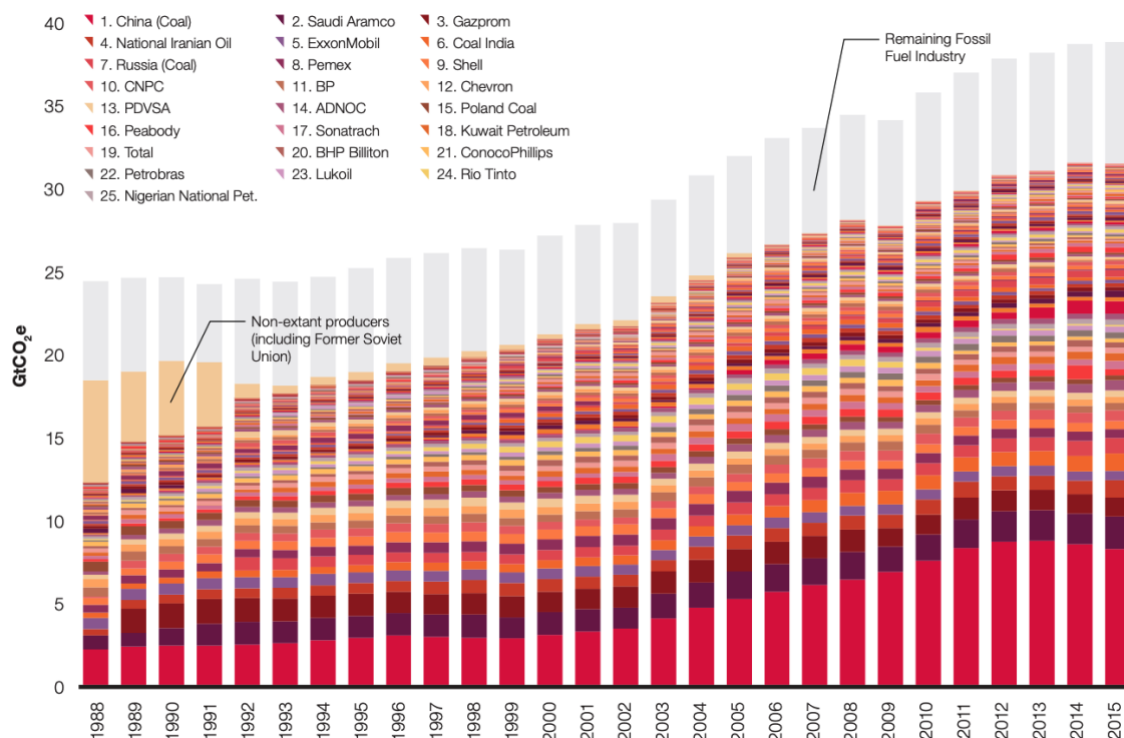
Några årtionden tillbaka behövde vi möjligtvis vara vetenskapligt intresserade för att få en god uppfattning om klimatförändringen, idag räcker det att man kollar upp dagens nyhetsartiklar eller t.o.m. kollar ut genom fönstret. Det var knappt snö på marken i Helsingfors under 2019-2020 för att ge ett konkret exempel.

Heglar framhäver att vi har ett komplicerat problem, som är så stort att det ibland kan vara svårt att se vad som orsakar det. Hon skyller inte på någon för att vara vegan, men lyfter upp att det i bakgrunden smyger en drivande kraft. Det är berättarrösten som har styrt och hindrat klimatkussionen i flera decennier som säger att vi kan fixa jorden genom att skipa engångskärlen och plastpåsar.

Tron om att detta enorma problem skulle ha kunnat blivit åtgärdat om vi alla bara ändrade på våra konsumtionsvanor är inte endast orimligt, men farligt.

Mary Annaise Heglar, 2018

Den ändrar miljövård till ett individuellt val som sedan definieras som en synd eller förtjänst, vilket leder till dömandet av dem som inte kan eller vill upprätthålla denna etik. När vi tar i beaktandet att Förenta nationernas klimatpanels (IPCC) samma rapport skrev ett sammandrag om att stor majoritet av växthusgaserna som har producerats år 1988-2015 kommer från endast 100 företag. I tabellen nedan (Figur 2) visas hur 25 företag bär ansvaret över 51% av världens växthusgaser, 100 företag är ansvariga för 71% av världens växthusgaser. Dessa företag har stötts av regeringar runt om i världen (Carbon Majors Report 2017). Som det ser ut nu så anser vi att det är vårt val att vara ”gröna”, fastän vi är så gott som offer i vårt nuvarande samhälle mot dessa jättar.

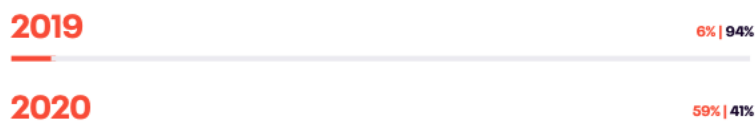
Figur 2. 100 företags operativa och produktiva växthusgasutsläpp, 1988-2015. CDP Carbon Majors Report 2017.

Detta betyder dock att vi inte ska göra någonting, vi måste förstå att det inte är vårt fel som individer och istället kunna ta ett gemensamt ansvar för att sprida medvetenhet om den s.k. äkta skyldige. Problemet är komplicerat och så är också svaret.

4.2 Snabbt framskridande trend

Situationen inom branschen ändrats drastiskt i Nordamerika. I en nyligen publicerad rapport (Figur 3) av Eventbrite (2020 Event Trends Report) presenterade man svaren man fått från 6843 evenemangsarrangörer (som inkluderar festivaler) runt om i världen. Förra årets rapport framhäver att endast 6% av nordamerikaner tänkte miljöansvar skulle ha en stor påverkan på hur de producerar sina evenemang. Den tidigare siffran är en klar bråkdel om man jämför med årets rapport där hela 59% svarade att de börjat vidta åtgärder för att minska belastningen på klimatet.

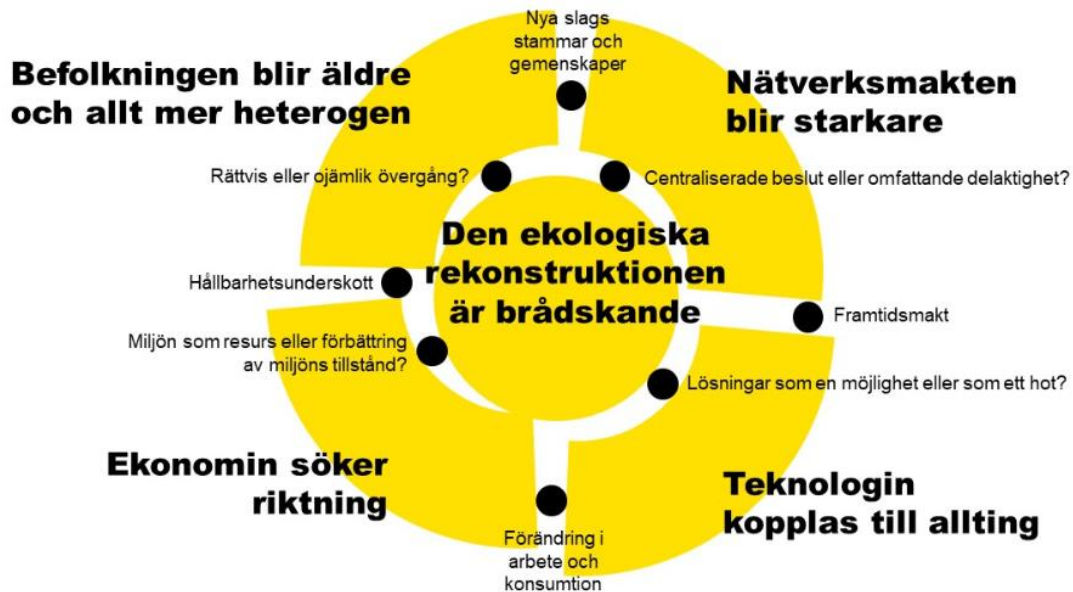
Så gott som exponentiell ökning i medvetenhet och en total attitydändring är det ju, men inte så oförväntat. En enorm global rörelse är på gång för att öka miljöåtgärder. Evenemang är inga undantag. I dagens läge har hållbarhet inom evenemang ändrat från en trend till ett globalt ansvar.

Figur 3. 2020 Event Trends Report. Eventbrite 2020.

4.3 Sitras megatrender 2020

I Översikten Sitras Megatrender 2020 (Figur 4) (en slags karta på olika delområden de pratar om i artikeln, finns att se på nästa sida) lyfter de upp att den ekologiska rekonstruktionen är brådskande, och att det är den mest centrala faktorn som påverkar vår framtid. Andra utvecklingstrender och trender överlag ska betraktas i förhållande till detta. Festivaler har också visat sig förstå det här, åtminstone en del. De festivaler som tar fasta på problemet och bekräftar att ekologiska rekonstruktionen är brådskande handskas med följande: hur vi möter klimatförändringen, minskningen av naturens mångfald, den varierande tillgången till resurser och avfallsproblemet.

Figur 4. Sitras megatrender. Sitra 2020.

4.3.1 Nätverksmakten blir starkare

Vi står intill ett skifte i tankesätt. Att konstruera effektiva sociala nätverk som kan användas för att kontra hållbarhetskrisen i vår komplexa nutid kommer vara en väsentlig del av framtiden. Vissa ser demokratin som för långsam och för långt borta för att kunna lösa problem på ett effektivt sätt. På en global skala hoppas man att starka ledare hämtar klarhet till den förvirrande situationen, men tillika blomstrar insatsen att påverka på gräsrotsnivån.

4.3.2 Befolkningen blir äldre

Hur kan vi åstadkomma en förnyelse av våra kulturer, sociala strukturer och t.ex. utbildningssystemet utan att skapa ojämlikhet? Befolkningen blir allt äldre och allt mer mångfaldig när man ser på människors bakgrunder, möjligheter och vanor. Tillika blir syn och åsikter om saker skarpare och mer konfliktfyllda, vilket leder till en konstruktiv diskussion om värderingar. Minskningen av ojämlikheten medförd av teknologi, geografisk polarisering och förändringen av arbetsvanor kräver en konstant utveckling av kompetens.

4.3.3 Teknologin kopplas till allt

När teknologin blir allt mer kopplat till allting uppstår det en situation där man ser teknologin som en möjlighet eller ett hot för den ekologiska rekonstruktionen. Huvudpoängen är teknologins och datas roll och vem som tar besluten. Teknologin utvecklas konstant och nya sätt förankrar sig snabbt i samhället och våra dagliga liv. Data samlas allt mer och dess värde och betydelse växer. Medan allt det här hämtar nya lösningar inom t.ex. energiproduktion har det samtidigt lett till ett större behov av energi och resurser.

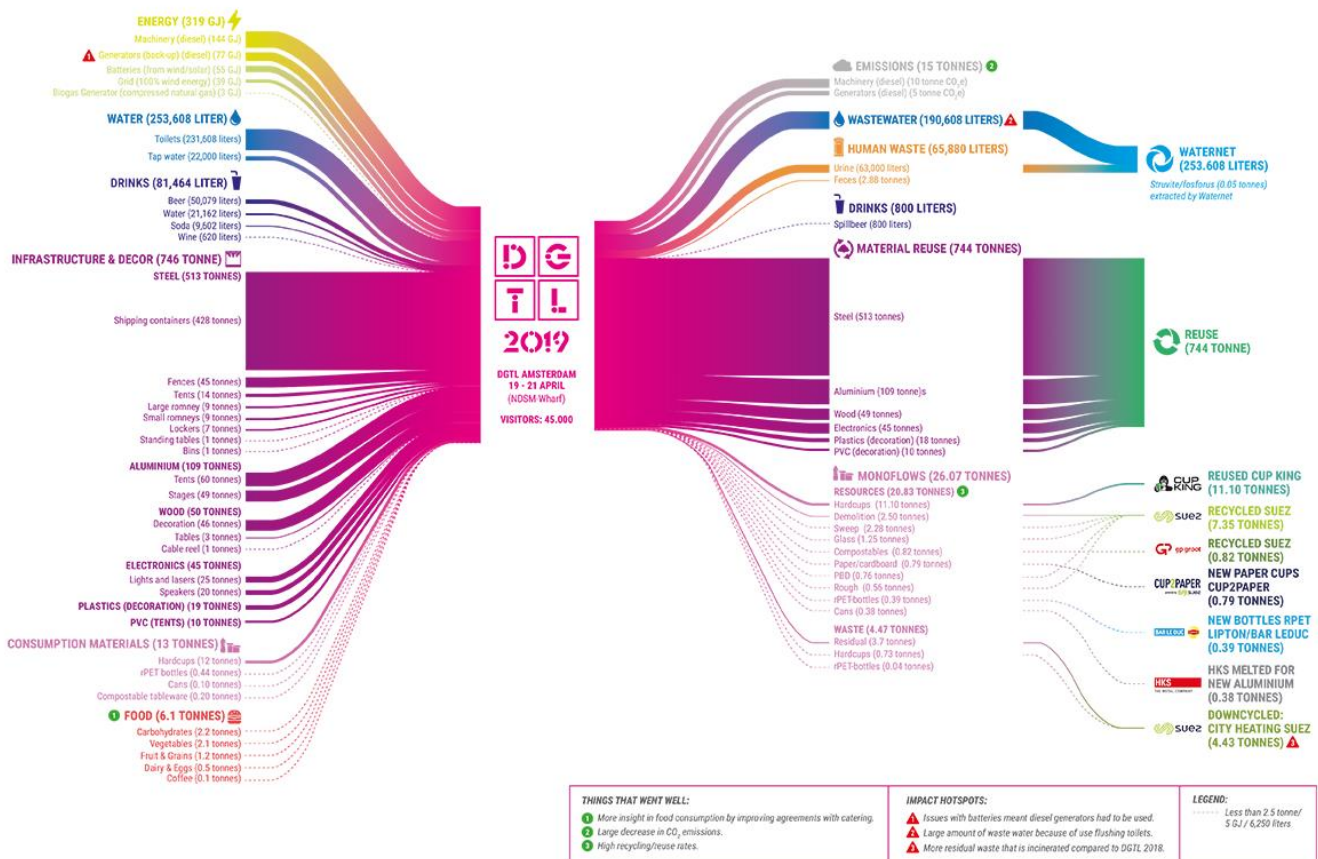
4.3.4 Ekonomin söker riktning

Då man söker en riktning för det ekonomiska systemet är oklarheten stor: enigheten om det ekonomiska systemets problem bland annat i fråga om koncentrationen av välstånd har ökat, men samtidigt verkar det vara svårt att avstå från den nuvarande problematiska praxisen och strukturer. Kan vi förnya ekonomin tillräckligt snabbt och övergå till att ha miljöförbättringar som mål i stället för att se på miljön som ett specialvillkor? Tar vi helhjärtat itu med en ekologisk rekonstruktion eller håller vi fast vid det gamla?

5 CASE

5.1 DGTL

DGTL är en tre dagars musikfestival som har ägt rum i Amsterdam varje påsk ända sedan debuten 2013. I år går festivalen inte av stapeln på grund av coronaviruspandemin. DGTL hade som mål att fram till 2020 vara den första cirkulära festivalen i världen, vilket jag skulle ha inkluderat i forskningen. DGTL är mycket medveten om sin miljöpåverkan och för att nå sitt mål; en helt cirkulär festival, är festivalen tvungen att designa om sitt evenemang. DGTL söker året runt efter nya tekniska genombrott för att stänga materiella flöden (Figur 5), eliminera koldioxidutsläpp och öka miljömedvetenhet. DGTL fungerar på dessa vis som ett levande labb för t.ex. framtida stadsplanering (Sustainability 2019).

Figur 5. Material Flow Analysis. DGTL 2019.

5.2 Flow Festival

Flow Festival i Finland är likaså en tre dagars musikfestival. Festivalen äger årligen rum i Helsingfors Södervik och har gjort det sedan 2007. Flow bjuder förutom musik också på konst i andra former, såsom t.ex. installationer och film. Festivalen har också ett mycket brett utbud på aktuella kulinariska upplevelser, d.v.s. trendiga matställen. Festivalen är mycket populär bland unga vuxna en del tack vare sin dagsaktuella känsla och breda utbudet av kvalitativt innehåll. (Sustainable Flow 2019)

Flow Festival sätter också tyngd på att vara hållbar, de har sitt eget ansvarsprogram: Sustainable Flow.

Sustainable Flow är:

- Noll kolavtryck, dvs. kolavtrycket kompenserat
- Grön el
- 100% återanvända material
- Hållbar mat
- Smart transport
- Skyddandet av Östersjön
- Jämlikhet
- Säkerhet och tillgänglighet

(Sustainable Flow 2019)

5.3 Sweden Rock

Sweden Rock är en fyra dagars rockfestival utanför Sölvesborg i södra Sverige. De bjuder på 80-90 stycken band med allt från blues till metal.

Festivalen har under många år arbetat för att minimera sin miljöpåverkan. Till exempel har de sorterat och lämnat alla sopor till återvinning, använt sig av klimatvänlig energi och bytt till ett effektivt och vattensnålt sanitetssystem. Varje avdelning har dock arbetat

med miljöaspekten på eget håll utan någon större samordning och har inte alltid varit så bra på att berätta om hur och vad de gör.

De senaste åren har de börjat föra ett mer organiserat hållbarhetsarbete i syfte att strukturera och systematisera arbetet, samt att göra ytterligare framsteg inom området. De är övertygade om att ett större fokus på hållbarhet gör deras festival bättre, genom att berätta om hur de jobbar hoppas de inspirera andra.

Hållbarhetsarbetet började med stöd av hållbarhetsbyrån LiveGreen vilket resulterade i en hållbarhetsplan "Hållbar Hårdrock". Planen omfattar både kort- och långsiktiga aktiviteter och åtgärder, och fungerar både som ett internt verktyg och som modell för redovisning av hållbarhetsarbetet.

6 RESULTAT

Enligt Material Flow analysen producerade DGTL 15 ton utsläpp 2019. De hade ett besökarantal på 45 000 över tre dagar. På Flow Festivals hemsida står det att festivalen producerade 272 ton utsläpp för tre dagar med ett besökarantal på 83 000. Sweden Rock har inte publicerat sina utsläpp, deras besökarantal 2019 var 35 000 för 4 dagar. Sweden Rock är dock numera en del av det globala nätverket Live Nation som driver en hållbarhetspolicy "Green Nation" med avsikt att visa ledarskap inom klimatåtgärder genom att sätta vetenskapligt baserade mål som försäkrar att deras minskningar av växthusgasutsläppen är i linje med åtagandena som gjordes i UNFCCC:s Parisavtal. Live Nation på deras webbsida:

År 2019 kommer alla arenor och liveevenemang som ägs och drivs av Live Nation att mäta sina utsläpp av växthusgaser med målet att sätta vetenskapliga mål som kommer att säkerställa att våra minskningar av växthusgasutsläpp (GHG) är i linje med de rekommendationer som lades ut i 2018 års Utvärderingsrapport från den Mellanstatliga panelen för klimatförändringar (IPCC) -Live Nation

För att kunna undersöka vad festivalerna gör för att minska sina utsläpp har jag analyserat deras webbsidor där de presenterar åtgärder för att minska utsläppen. Det jag själv observerade på DGTL och Flow Festival kommer också presenteras. För att presentera mina forskningsresultat så tydligt som möjligt har jag valt en uppsättning i underrubriker

enligt de återkommande teman som framkom i analysen av webbsidorna: mat, energi, transport, avfall och övrigt. Resultaten baserar sig på förra årets beräkningar (2019). Beräkningarna inkluderar logistik, avfallshantering, återvinning och el.

6.1 Mat

DGTL har ett koncept de kallar Circular Foodcourt, ett cirkulärt mattorg. Idéen bakom detta är att eliminera allt svinn som normalt skulle uppstå på en festival. All mat serveras med nedbrytbara tallrikar och bestick. Tallrikarna och besticken komposteras på plats i en kompost som bryter ner biomaterialet till mylla. Eventuella rester komposteras också. Festivalen uppmanar ändå människor att inte kasta mat. Myllan transporteras inom Amsterdam till urbana odlare som i sin tur odlar mera grönsaker och örter i myllan. I analysen framkom också att DGTL inte baserar sin meny på besökarnas önskemål. De utgår istället från överskott från lokala livsmedelskedjor och skapar portioner enligt det som finns till hands. De har sedan 2016 inte heller serverat kött på sin meny. DGTL hävdar på sin hemsida att 25-30% av växthusgaser kommer från livsmedelsproduktion (Circular Foodcourt 2018).

Flow Festival guidar och utbildar sina matförsäljare att sälja ekologiska rätter. De föredrar ekologiska, närproducerade, inhemska och vegetariska ingredienser. Försäljarna förbereds med Sustainable Meal riktlinjer före festivalen. Sustainable Meal är en organisation som hjälper restauranger och evenemang i planeringen för en mer ekologiskt hållbar matservering. En utvärderingsblankett delas ut till varje försäljare som fokuserar på till exempel ursprung och etiska standarder för ingredienserna som används, livsmedelsproduktionens energieffektivitet, logistik, förpackningsmaterial samt användningen av lokala, organiska och säsong produkter. Efter dessa riktlinjer erbjuder försäljarna ett hållbart alternativ på sin meny. Bland alla hållbara måltider som serveras på festivalen väljs en vinnare baserad på en hållbarhetsbedömning och recensioner av en smakpanel. År 2019 köpte besökare 50% vegetarisk eller veganskt. 24% var hållbara måltider. Alla tallrikar och bestick var nedbrytbara. Jag observerade att portionerna på Flow Festival var av restaurangkvalité, det var inte många som lämnade något på tallriken.

Sweden Rock strävar efter att en stor del av matutbudet på festivalen är ekologisk och lokalt producerat. De har vegetariska och veganska alternativ på menyn. Festivalen vill öka andelen köttfria måltider i framtiden genom att aktivt begära försäljarna inkludera dem i menyn. För att minimera svinn överlämnar de överlopsmat till välgörenhetsorganisationer. Personalens mat var närproducerat. Alla tallrikar och bestick var nedbrytbara.

6.2 Energi

DGTL satsar hårt på energiövergången från fossila bränslen till förnybara energikällor. De jobbar med en energiplan som maximerar energin från kraftnätet och andra förnybara energikällor. 2019 hade de en hel scen igång med endast batterier med el från solkraft. Festivalen drevs övrigt med grön el från batterier på festivalplatsen. De hade dock några dieselgeneratorer som stöd ifall något skulle gå snett. Vilket det tyvärr också gjorde. Användningen av dieselgeneratorerna som stöd till batterierna bidrog med en extra 5 ton utsläpp, en tredjedel av deras totala mängd utsläpp i deras Material Flow analys.

Majoriteten av Flow Festivals energiproduktion genereras med Neste MY Renewable Diesel™. Neste MY är en slags biodiesel som används i generatorer. Biodieseln minskar på festivalens utsläpp med 90% jämfört med vanlig diesel och tillverkas utav förnybara och ekologiskt hållbara råmaterial som t.ex. svinn från livsmedelsproduktion. En del av festivalens energi produceras också från EKOenergia godkänd vindkraft.

Sweden Rock förser sin festival med miljövänlig el via deras samarbetspartner Enkla Elbolaget. Elen produceras lokalt.

6.3 Transport

DGTL erbjöd 2019 busstransport för besökare från Belgien och Frankrike. Möjligheten att åka till festivalen med buss istället för flygplan är ekologiskt hållbarare. Bussarna åkte

från Antwerpen, Bryssel, Lille och Paris. Besökarna bokade biljetter i förväg och hade chans att hoppa på bussen längs med rutten till festivalen. Busstransport ordnades också för besökare från andra orter inom Nederländerna. DGTL uppmanade besökare att cykla till festivalområdet. Alla artister transporterades med elbilar under festivalen. Artisters, leverantörers och besökares resor till och från festivalen är inte medräknade till den 15 ton utsläpp som står i Material Flow analysen.

DGTL erkänner att transport av alla människor till och från festivalen klart är den största bidragande faktorn till utsläpp deras utsläpp. 2019 startade DGTL ett program som lät alla som reser till och från festivalen kompensera sina utsläpp. De kom med två alternativ till kompensering på deras webbsida: Chansen att köpa och förstöra rättigheter till utsläpp så att de största förorenarna (fossila bränsleföretag mm.) inte hade tillgång till dem eller donera pengar för att plantera träd som förändrar koldioxid till syre genom fotosyntes.

Flow Festival har kompenserat sina utsläpp sedan 2009. Hit räknas också artisternas flygresor. 2019 erbjöd festivalen med hjälp av Reaktor besökarna möjligheten att minska på sitt kolavtryck. Genom att donera panten från en tom burk till Finlands naturskyddsförbund gav man en euro för att plantera ett träd. Tack vare projektet planteras 11 869 träd på Madagaskar. Reaktor är ett strategi-, design- och teknologiföretag. De kombinerar affärsverksamhetskonsultering och den kreativa branschens tjänster med teknologiskt kunnande. Företaget grundades år 2000 och sysselsätter ungefär 550 toppkunniga inom affärsverksamhet runt om i världen. Flow Festival uppmanar sina besökare att anlända till festivalen till fots, med cykel eller med lokaltrafik.

2019 bytte Sweden Rock ut ett antal bensinfordon till mot elcyklar. De driver sina arbetsfordon med miljövänligt bränsle.

6.4 Avfall

DGTL strävar efter att vara världens första cirkulära festival. De har utvecklat nya innovationer för att inte finns plats för avfall. De tacklade avfallsproblemet genom att

styra besökarnas och personalens vanor då det kommer till avfallshantering. De slopade vanliga skräpkorgar d.v.s. blandavfall och bytte ut dem till fyra återvinningspunkter. Dessa s.k. ”resurshanteringspunkter” uppmanade människor till att sortera. Genom att slopa de traditionella skräpkorgarna lyckades de skära ner mängden avfall med 50% från året innan.

I Helsingfors återvinner och återanvänder Flow Festival också allt avfall som uppstår under festivalen. Avfallet styrs antingen till energiavfall eller så återanvänds det. 2019 samlade man in energiavfall istället för blandavfall. Energiavfall kan användas till energiproduktion och är miljövänligare än blandavfall. Endast vissa byggnadsmaterial som inte återanvändes sorterades till blandavfall 2019. Flow Festival har som mål att endast samla in bioavfall och annat återanvändbart avfall. 2019 minskade blandavfallet på Flow Festival med 80% från ifjol.

Alla sopor som slängs på Sweden Rock sorteras och återvinns. De har haft detta system i flera år och är något de förstås kommer fortsatt med.

6.5 Övrigt

På DGTL och festivaler i övrigt kommer det att finnas rökare, och några av dessa rökare kastar sina cigarettstumpar på marken. DGTL jobbade tillsammans med studenter från yrkeshögskolan NHL och de utvecklade Litti, en askkopp och tändare i samma produkt. Litti testades på festivalen i stor skala i ett försök att minimera skräpningen.

Förutom Litti, piloterade DGTL Calix, en 3D-tryckt kopphållare för festivalgäster. DGTL testade också en innovation av Mobiele Stroom, som använder komprimerad naturgas för att generera energi, värma upp tält och lager och cirkulera och ventilerar utrymmen. På så sätt minskade festivalen en stor mängd koldioxidutsläpp.

Flow Festival har under flera år erbjudit en chans att stöda skyddandet av Östersjön. År 2019 redovisades donationerna på 7 957 euro i sin helhet till John Nurminen Foundation och dess Östersjöskyddsprojekt.

Sweden Rock bytte för några år sedan ut vattenspolande toaletter mot vakuumpolande och minskade sanitetssystemets vattenförbrukning med 75%. Alla engångsglas som de serverar dricka från byts ut mot PLA glas tillverkade av majsstärkelse. De strävar efter att sälja endast klimatsmarta, miljövänliga och etiskt producerade bandskjortor. 2018 var också sista året Sweden rock tryckte programblad i papper. Det minskade på pappersförbrukningen med 2 000 kg.

7 DISKUSSION

Jag analyserade tre festivalers hemsidor och gjorde observationer på två och gör nu en kvalitativ analys av vad som framkom på hemsidorna samt det jag observerat på Flow Festival och DGTL. Jag knyter även ihop arbetets övriga material till resultaten.

Alla tre festivaler vill minska sina utsläpp och jobbar medvetet för att göra det. DGTL och Flow Festival har liknande sätt att minska sina utsläpp. Sweden Rock uttrycker sig dock betydligt kortare på sin hemsida.

DGTL och Flow Festival har jobbat längre med att bli ekologiskt hållbara medan Sweden Rock har börjat senare, vilket syns klart i resultaten. Eftersom DGTL och Flow Festival har mera erfarenhet har de haft tid att bygga upp en plan som fungerar för dem. Sweden Rock som nyss blivit anslutet till Live Nation i Sverige har inte haft den fördelen. Faktumet att Live Nation påverkar Sweden Rock och ger riktlinjer som ett internationellt underhållningsföretag kan ha sina fördelar. Detta kan dock också fördröja beslut, minska spontanitet och lokalt beslutfattande. Som ett exempel skrev Live Nation i sin Green Nation hållbarhetsplan att de satsar på att vara ekologiskt mer hållbara samt publicera utsläpp från alla sina evenemang och konserter från 2019. Inga resultat från Sweden Rock 2019 finns dock att hitta.

Alla tre festivaler skrev om hur maten var ekologiskt hållbar på deras festival. DGTL och Sweden Rock föredrog närproducerat, ekologiskt och hade vegetariska och veganska alternativ på sin meny. DGTL använde sig av mat som fanns till hands från lokala livsmedelskedjor. DGTL och Sweden Rock hade planer för eventuella rester. Flow Festival skrev inget om matrester i sig. Flow hade dock bioavfallsinsamling i vilka matresterna kunde samlas in senare förvandlas till energi. DGTL och Flow Festival hade skapat ett så kallat brand runt sin matförsäljning. DGTL:s närproducerade och köttfria meny kombinerat med att bryta ner tallrikar och bestick med svinnet i en kompost kallades för "Circular Foodcourt". För att sedan föra myllan från komposten till odlare i Amsterdam som kan odla mer grönsaker är mycket innovativt. Flow Festival bestämde att alla matförsäljare skulle ha ett hållbart alternativ på sin meny samt så utlovade festivalen ett pris till den bästa och brandade på det sättet ekologisk hållbarhet in i deras matförsäljning.

Sweden Rock skrev att de använder sig av miljövänlig el. DGTL hade en hel scen igång med endast solkraft, imponerande. De tvingades ändå i ett skede använda dieselgeneratorer som hjälp, vilket bidrog till utsläpp. Flow Festival skrev att de har lyckats skära ner sina energirelaterade utsläpp med 90% med att byta till biodiesel.

DGTL skrev på sina hemsidor att deras största källa till utsläpp är besökarnas, artisternas, och leverantörernas resor till och från festivalen. DGTL räknade inte med dessa utsläpp i sina totala utsläpp på 15 ton. Faktumet att Flow festival kompenserade artisternas utsläpp från och till festivalen och anmälde sina utsläpp vara 272 ton berättar ganska bra hur mycket av en festivals utsläpp består av transport av människor.

Det enda som alla festivaler skrev att de gör likartat var sorteringen av sopor. Alla tre har ett system där allt skräp sorteras på ett eller annat sätt. Jag tror detta beror mest på att det är en av de metoder som kräver minst för att minska på en festivals utsläpp.

DGTL:s och Flow Festivals tillvägagångsätt att minska på utsläpp är drastisk jämfört med Sweden Rocks. De två första presenterar metoder på vilka de redan har påverkat förra festivalens utsläpp. Sweden Rock redovisar inte lika utförligt vad som skett samt så har

Sweden Rock vaga påståenden om hur de gör i kontrast med DGTL och Flow Festival. T.ex. skriver de ibland om vilka förändringar kanske kommer ske i framtiden, istället för att detaljerat förklara hur de gått tillväga för att minska utsläppen.

Om man vill minska på en festivals utsläpp måste man veta hur mycket utsläpp man producerar, vad som orsakar detta och enligt det göra en plan för att kunna påverka just de delområden i produktionen som tycks vara mest sårbara. DGTL:s Material Flow analys är ett exempel på det. För att få reda på exakta siffror har man tagit att utreda varifrån all material man använder på festival kommer, hur mycket som återvänds osv.

Att Flow Festival är en av världens första kolneutrala festivaler tycker jag inte är en slump. Finländare har förutom disciplin en mycket professionell evenemangsutveckling, av vilket Helsingfors är ett bra exempel med sina riktlinjer för utvecklingen av evenemang. Festivaler följer regler och lagar lika bra som människorna, och i Finland följer man dem ofta mycket noga. Var en festival ordnas påverkar automatiskt på vad man kan eller måste ta för åtgärder för att minska på dess utsläpp.

8 SLUTSATSER

Det är inte precis någon överraskning att flygtrafik orsakar största delen av dessa festivals utsläpp då redan en resa mellan Stockholm och Köpenhamn resulterar i ca 134 kg CO₂ (Transportstyrelsen 2019). Detta är ett stort problem inom branschen och något som är svårt att lösa. Fast hur än vi kompenserar kommer utsläppen ändå ut i luften. Vi som kulturproducenter kan inverka på det här genom att t.ex. boka inhemska artister. Att ha erfarenhet av festivalproduktioner där man använder sätt att minska utsläpp på och att ha ett kontaktnät för att kunna lösa problem på ett ekologiskt hållbart sätt är till en stor hjälp om man vill ordna en ekologiskt hållbar festival.

Åtgärder som kan vidtas för att minska utsläpp från en festival:

- **Uppmana till att välja ett annat alternativ än flyg.**

- **Använd förnybar energi**
- **Hantera avfall som resurser**
- **Servera ekologisk mat**

Det faktum att jag inte fick chansen att intervjua festivalerna var något som bidrog till materialets ensidighet. Resultaten blev upprepande och ensidiga och bortsett från mina egna observationer fanns det ytters litet att ta fasta på. Jag skulle råda att man forskar vidare inom hållbara festivaler. Dels för att ämnet är så aktuellt, dels föra att vi behöver svar och utvecklingsförslag på hur man minskar på utsläpp och dels för att se hur andra metoder skulle passa in för att forska inom hållbara festivaler.

De exempel jag lyft upp och sätten att minska på utsläpp är en liten del av det människor för tillfället håller på med ute i festivalvärlden som respons till den klimatnödsituation vi står inför. Nya sätt utvecklas årligen.

Det hjälper inte att vara rädd för att göra misstag. Festivaler måste pröva sig fram och hitta de rätta lösningarna och sätten som fungerar för just den festivalen. Vi kan inte stoppa människor från att skräpa ner, vi kan bara be dem att inte göra det. Det är i sista hand upp till var och en själv att vara ekologiskt hållbar.

KÄLLOR

2020 Event Trends Report, 2020, Eventbrite.

Tillgänglig:

[http://mkto.eventbrite.com/rs/269-CEG-133/images/6519_The-2020-Event-Trends-](http://mkto.eventbrite.com/rs/269-CEG-133/images/6519_The-2020-Event-Trends-Report_DS02.pdf?mkt_tok=eyJpIjoiTkRVMVlqYzFNV1kzTVdZeCIzInQiOiJlSnlDN1lEN0N0RE5xYndWbVdBNUputEVMUk5MY2ZrNmNVbExxc0JQRWpHNkwxVlVwMXFKUUR4aUl6U0RBWTRIdEtCWENZT1NvSmoxVlo3ckgzM1hPejJMWElpUEErT3RkaDBDSWU2N1Q4bUxZa2hwekhPallSdHoxSDIyNFErUyJ9)

[Report_DS02.pdf?mkt_tok=eyJpIjoiTkRVMVlqYzFNV1kzTVdZeCIzInQiOiJlSnlDN1lEN0N0RE5xYndWbVdBNUputEVMUk5MY2ZrNmNVbExxc0JQRWpHNkwxVlVwMXFKUUR4aUl6U0RBWTRIdEtCWENZT1NvSmoxVlo3ckgzM1hPejJMWElpUEErT3RkaDBDSWU2N1Q4bUxZa2hwekhPallSdHoxSDIyNFErUyJ9](http://mkto.eventbrite.com/rs/269-CEG-133/images/6519_The-2020-Event-Trends-Report_DS02.pdf?mkt_tok=eyJpIjoiTkRVMVlqYzFNV1kzTVdZeCIzInQiOiJlSnlDN1lEN0N0RE5xYndWbVdBNUputEVMUk5MY2ZrNmNVbExxc0JQRWpHNkwxVlVwMXFKUUR4aUl6U0RBWTRIdEtCWENZT1NvSmoxVlo3ckgzM1hPejJMWElpUEErT3RkaDBDSWU2N1Q4bUxZa2hwekhPallSdHoxSDIyNFErUyJ9)

Hämtad 10.3.2020

Asikainen, E., Hanhimäki, M., Hiipakka, M., Lähtenmäki, E., Nieminen, M. & Owston, T., 2019, Kiertotalous on oivalluksia tehdä asioita toisin. TAMK-blogi, 2.3.2019.

Tillgänglig: <https://blogs.tuni.fi/tamkblogi/teema2/kiertotalous-on-oivalluksia-tehda-asioita-toisin/>

Hämtad: 19.3.2020

Carbon Majors Report, 2017, CDP

Tillgänglig: https://b8f65cb373b1b7b15feb-c70d8ead6ced550b4d987d7c03fcdd1d.ssl.cf3.rackcdn.com/cms/reports/document_s/000/002/327/original/Carbon-Majors-Report-2017.pdf?1499691240

Hämtad: 20.3.2020

Cirkular Foodcourt, 2018, DGTL Revolution

Tillgänglig: <https://dgtl.nl/worlds-first-circular-foodcourt>

Hämtad: 25.4.2020

Deloitte Survey, 2019, Deloitte

Tillgänglig: <https://www2.deloitte.com/global/en/pages/about-deloitte/articles/millennialsurvey.html>

Hämtad: 14.3.2020

DGTL's Resource Street, 2018, DGTL Revolution.

Tillgänglig: <https://dgtl.nl/dgtls-resource-street>

Hämtad: 9.3.2020

Green and Clean, 2019, Lowlands.

Tillgänglig: <https://lowlands.nl/green-clean/>

Hämtad: 19.10.2019

- Hagler, M., 2019, I work in the environmental movement. I don't care if you recycle. *Vox*.
Tillgänglig: <https://www.vox.com/the-highlight/2019/5/28/18629833/climate-change-2019-green-new-deal>
Hämtad: 20.3.2020
- Jensen, T. & Sandström, J., 2016, *Fallstudier*, Studentlitteratur, Lund.
- Mintel Report*, 2019, Mintel.
Tillgänglig: <https://www.mintel.com/press-centre/leisure/raving-mad-uk-music-festival-attendance-at-highest-level-in-four-years>
Hämtad: 5.4.2020
- Ojasalo, K., Moilanen, T., Ritalahti, J., 2015, *Kehittämistyön menetelmät : Uudenlaista osaamista liiketoimintaan*, 4 uppl., Sanoma Pro Oy, Helsinki.
- Silvanto, S., 2016, *Festivaalien Suomi*, s. 8-10.
Tillgänglig:
https://www.cupore.fi/images/tiedostot/2016/festivaaliensuomi_yhdist1.pdf
Hämtad: 15.4.2020
- Sitra Begrepp*, 2018, Sitra
Tillgänglig: <https://www.sitra.fi/sv/artiklar/vad-betyder-begreppen/>
Hämtad: 4.3.2020
- Sitra Cirkulär Ekonomi*, 2018, Sitra
Tillgänglig: <https://www.sitra.fi/en/topics/a-circular-economy/#what-is-it-about>
Hämtad: 4.3.2020
- Southern Cross University*, 2019, Southern Cross University
Tillgänglig: <https://online.scu.edu.au/blog/going-green/>
Hämtad: 27.2.2020
- Stocchetti, M. & Kukkonen, K., 2011, *Critical Media Analysis : An Introduction for Media Professionals*, Peter Lang GmbH, Frankfurt am Main.
- Sustainable Flow*, 2019, Flow Festival
Tillgänglig: <https://www.flowfestival.com/en/festival/sustainable-flow/>
Hämtad: 16.3.2020
- Sustainability*, 2019, DGTL Revolution.
Tillgänglig: <https://dgtl.nl/sustainability>
Hämtad: 25.10.2019
- Svenska Akademiens Ordlista*, 2015, Svenska Akademiens ordböcker.
Tillgänglig: <https://svenska.se/tre/?sok=festival&pz=1>
Hämtad: 5.2.2020

Svenska Akademiens Ordlista, 2015, Svenska Akademiens ordböcker.

Tillgänglig: <https://svenska.se/tre/?sok=evenemang&pz=2>

Hämtad: 5.2.2020

Tapahtumien tiekartta, 2019, Helsingfors stad

Tillgänglig: https://www.hel.fi/static/kanslia/tapahtumallisuus/tapahtumien_tekartta.pdf

Hämtad: 20.3.2020

The Washington Post, 2018, The Washington Post

Tillgänglig: <https://www.washingtonpost.com/environment/2018/10/08/world-has-only-years-get-climate-change-under-control-un-scientists-say/>

Hämtad: 3.3.2020

Transportstyrelsen, 2019, Transportstyrelsen

Tillgänglig: <https://www.transportstyrelsen.se/sv/luftfart/Miljo-och-halsa/Vanliga-fragor-och-svar/Hur-stora-utslapp-genererar-min-semesterresa/>

Hämtad: 29.4.2020

What is a circular economy?, 2017, Ellen MacArthur Foundation.

Tillgänglig:

<https://www.ellenmacarthurfoundation.org/circular-economy/concept>

Hämtad: 19.3.2020

What is sustainability?, 2013, McGill University.

Tillgänglig: <https://www.mcgill.ca/sustainability/files/sustainability/what-is-sustainability.pdf>

Hämtad: 5.12.2019

Why Don't People Recycle?, 2019, Panda Environmental Services Inc.

Tillgänglig: <http://pandaenvironmental.com/Why-don-t-people-recycle-.htm>

Hämtad: 3.12.2019